

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din., na posamezni naslov 6:25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. Od 1. julija doma 6 Din. več, v inozemstvo 12 Din. več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.

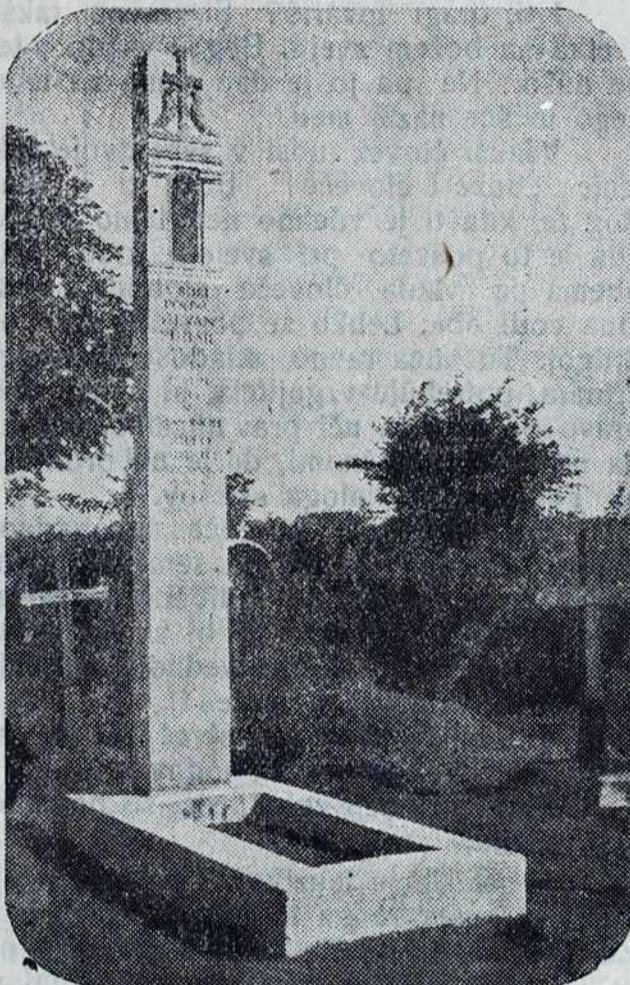
Cena oglasov: Cela stran 800 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglas 15% dražji. — Popust od 5—50%. — Pošt. ček. pol. št. 11.806.

Částimo zaslúžne možé!

Slovenska Krajina se je pa ednok zdignola iz svojega vsakdenšnjega žitka i doživela lepi svétek. Pá se je ednok spomnila svoje preminočnosti i poglednola v prišestnost. Bilo je to v nedelo 31. julija pri blagoslovitvi nagrobnoga spomenika † Števana Kúhara v Bratoncih. V zádnoj številki smo na kráci opisali slovesnost, v dnešnoj ščemo to bole na šerci včiniti. Nad vse potrebne so nam takše slovesne prilike, gda poglednemo za hip v dúševno življenje svojega naroda i se tak pripravimo na novo delo.

Slovesnost se je začnola odvečara ob treh z večernicami, štere je opravo mnogočastiti g. lendavski dekan Ivan Jerič. Potom je med spevanjom vnožine šla procesija na cintor; prvi so šli naši dijaki, ki so se v lepom številu vdeležili svečanosti. To nas lejko posebno veseli, ar je starejše intelligence ne bilo telko, kak bi bilo želeti. Prihaja mladina, ki nede gledala ne na levo i ne na pravo, liki vsigdar opravi svojo dužnost! Bratonski cintor se je napuno z narodom, dosta jih je ostalo ešče na cesti. Mnč. g. dekan Jerič je slovesno blagoslovo spomenik, šteri je visiki prek tri metre, iz ednoga samoga kamna. Odzgora je vrezani križ, pod njim sta dva goloba — znamenje vere pa poniznosti. Pod tem je vdobljena votlinica, ki znamenuje grob i večni počinek. Za tem se blešči v zlatih črkaj napis: „V Bogi počiva Števan Kúhar — 29. jul. 1882 — 24. sept. 1915. — Gorečl nablralec narodnoga blaga i delavec pri tiski Slovenske Krajine — 1932“. Ves grob je dobo betonski rob i je bio okrašeni z domačimi rožami. Gda človek gleda prelepi spomenik, šteromi nega pára ne samo v našoj krajini, liki daleč od nas túdi ne — te se njemi vidi, kak či bi té gibki seri steber raseo iz zemle. To preprosto pa čudovito lepo delo je napravleno po načrti nam že dobro poznanoga arhitekta, g. Jožefa Plečnika, vseučiliškoga profesora v Ljubljani. Slovenska Krajina njemi more biti zahvalna, da se je obogatila z novim njegovim delom, ki naj ne bode zadnje!

Kúhar i narodnost. Po blagoslovitvi je spregovoro g. dekan Jerič sledeče misli: „Naproseni sem, da gučim od neke posebne jákosti pokojnoga Števana Kúhara, námre od njegovoga narodnoga mišljenja i dela. V denšnjem časi se od narodnosti dosta guči, milijoni so šli zavolo nje v smrt i milijoni trpijo zavolo njé ešče dnes robstvo. Pokojni Kúhar mi je zmed svojih prijatelov najbolje zavúpao, zato lahko gučim od toga, kakše je bilo v tom pitanji njegovo mišljenje i delo. Gda sva gučala od narodnosti, mi je pokazao Sveto pismo. Tú je

Kúharov spomenik.

najšeo on potrdjenjé za svoje narodno čútenje i vzgled pa pobúdo za vnože žrtve, štere je prinašao svojemi narodi.

Že v Starom zakoni najdemo, kak je morao izraelski narod v babilonskom robstvu trpeti záto, ar je ne šteo zatajiti svojega narodnoga čútenja i svojega jezika. Ginljivo spevle psalmist od žalosti Iraelcov v tújini: „Tam ob vodinaj babilonskih smo sedeli i se jokali, gda smo se Siona spominjali. — Na vrbe smo obesili svoje citre.“ I gda so njim pravili: „Spevite nam štero sionsko pesem“, so žalostno odgovorili: „Kak bomo spevali Gospodovo pesem v tihinskoj deželi? Če tebé pozabim, o Jeruzalem! bojdi pozabljena moja desnica! Moj jezik naj se zgrabi na nebo, če se ne spomnim tebé . . .“ (137. psalm.) — Dale so vsakomi znani makabejski bratje, ki so se neustrašeno bojúvali za slobodo lastivnoga naroda, gda ga je šteo sovražnik prepraviti. Tak je sam Bog dao vsakomi narodi čútenje, da brani svoje življenje. V Novom zakoni vidimo samoga Jezuša Kristuša, ki je bio toti poslani vsemi sveti, da je najprle včio svoj narod, v šterom je prišeo na svet i da je svoj narod posebno lúbo. Takši vzgled nam je túdi apoštol narodov sv. Pavel, ki je bio kak Savel tak zaslepleni, da je preganjao vse, ki so ne molili njegovoga Boga i ne bili iz njegovoga

naroda. Po spreobrnenji pa je neseo glas mirú med vse narode, ali svoj narod i svojo domovino je posebno lúbo.

Pokojni Kúhar je ne lúbo svojega naroda z meglenim, praznim čútenjom, ki zna samo „živijo“ kričati i naglo preminé. On je lúbo svoj narod z globokim spoznanjom, z močnov volov, pomagati njemi. Ne je samo hvalo svojega naroda, liki ga je túdi ostro opominao na njegove slabosti. Želo je, naj njegov narod vsigdar napredúje v lepom življenji, v znanji, v izobraženosti i vernosti. Poleg toga pa je ne odúrjavao drúgih narodov, samo pravico i slobodo je želo svojemi. Zato, ar je tak lúbo i je túdi delao, ne se je bojao za svoje zdravje, ne je gledao na trúd. Zapisavao je narodno blago (to je, pripovesti i drúgo, ka čúo pri lúdstvi) i pisao vnože poučnoga za naše lúdstvo do zadnjega.

Takši možje so vredni, ka je narod nikdar ne pozabi, liki se spomina na njé pa iz njihovoga dela išče moč v težkih dnevaj. „Narod, kateri svojih zaslužnih mož ne časti, jih túdi vreden ni!“ Mi pa bojmo zahvalni, zato se jaz slovesno zahvalim dúhi pokojnoga za njegovo velko lúbezen, s šterov se je trúdo za lepše življenje svojega naroda!“

Te istinske i tople reči g. dekana, štere smo po spomini v glavnom tú zapisali, so nam lepo pokazale zaslúge pokojnoga i pravo pot, po šteroj smo dužni hoditi mi vsi na hasek svojemi narodi.

Za tem je zbor dijakov in par nedijakov zaspevao žalostinko „Na grobih“ (Blagor mu, ki se spočije, — v črni zemlji v Bogu spi!). Pevce je včio g. šol. upravitelj Neržima iz Gančan, vodo pa akademik B. Neržima.

Zahvala naših listov.

Vlč. g. plebanoš v pokoji Jožef Klekl je spregovoro: „Moja dužnost je, da se zahvalim v imeni naših listov, našega katoličanskoga tiska v Slovenskoj Krajini pokojnomi Števani Kúhari za njegovo velko, nesebično delo. Smrt je hodila med nami, ki je grozila našoj veri i narodnosti s tem, da je že túdi v cerkve vsiljavala vogrščino i preganjala naš slovenski jezik. Te so se zdignoli možjé junaki i začnoli pisati našemi lúdstvi v slovenskom jeziku. Tej listi i kalendar so bili zibelka naše denšnje slobode i med tistimi, šteri so zibali to zibelko, je bio eden zmed prvih pokojni Števan Kúhar. Tej listi so gojili v našem narodi lúbezen do slovenskoga jezika, opominjali so ga, da se slovenski — i tak pripravljali pot slobodi. Slovesno pesem, da Slovenska krajina ne bi bila nikdar zdrúžena z ostalimi Slovenci v Jugoslaviji, če ne

Svet reši samo lúbezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!

bi bilo našega domačega slovenskoga tiska! Zato smo dužni veliko zahvalo svojim tiskarjem i pozivam mladino, posebno dijaštvo, naj širi te tisk, naj ga čuva i spopunjavle! Mi širimo i ljubimo dober slovenski tisk s Preka i ga tudi popunoma sprejmemo, gda za nekaj let pride čas — ali svojimi domačimi tiskarji moremo ostati zahvalni!

V imeni naših listov, štere je pokojni Kūhar tak vrelo podpirao, denem venec na njegov grob: zeleni je venec i bele rože so v njem. Zelena barva pomeni vūpanje, naj nam pomeni lepo bodočnost v našoj skupnoj državi Jugoslaviji! Bela barva rož pa naj znamenuje čisto i ponizno delo pokojnoga za naš narod. Zahvalim se njegovej materi, ki je tū pri grobi, da nam ga je vzgojila! Dokeč bomo meli takše možē, do tečas naš narod ne prejde!

V imeni dijaškoga društva „Zavednost“ je položio venec adad. J. Brūnec z nagovorom, ki je povedao v glavnom to: „Zahvalni smo Kūhari, ar ga ščemo biti vredni. Nišče njemi je ne plačao njegovoga dela — iščimo tudi samo dobro svojega naroda po rečáj: z Bogom za národ!“

Zdaj je zbor zaspevao drūgo žalostinko: „O Gospod, vsem mrtvim večni mir“ i vsa množica je pod vodstvom g. dekana molila za dūšo pokojnoga. S tem se je najlepše dokončala prosta, liki prisrčna slovesnost. Razišli smo se v tihoj zahvalnosti vsem našim velikim možom, ki so skrbeli v težkih časaj za svoj narod. Na Števana Kūhara pa smo mislili z rečmi pesnika Miroslava:

Počivleš . . . Počivli!
Mi v milom spomini
na veke te verno zdržimo. —

I. Kolenc:

Razgovor z mladimi. Mladost.

Dosta se čūje od mladosti. Vnogi vzgojitelje posvetijo celo svoje življenje, vse svoje dūševne moči samo mladini. Kak sladka reč je mladost! Ali jo poznaš, dragi tovariš? Se zavedaš kakšo odgovornost

nosi ravno mladost za vse svoje življenje? Vse ka delaš v poznejšem življenji, vse se se naslanja na mladost. To je fundament za tvojo gradbo življenja.

Gotovo si že opazo vrtnara, kak skrbno zalejva mlado cvetlico, šteta je komaj iz zemle prikukala. Zakaj vse to? Ne za kratak čas, nego hoče meti ednok iz semena, šteta je položio v zemlo, tudi sad. Hoče meti zlahtno rožico.

Mogoče mi boš ugovarjao: „Vej se zgodi, da tudi med trnjom zraste lepa roža!“ Vse to drži! Rad priznam, da tudi med trnjom raste. Ali se pa tudi zavedaš, da tistoj roži ravno trnje nadomestuje vrtnara! Ono je, ki dela senco; ono je tisto, ki ne pūsti prevročega sunca, da se zemla preveč ne posūši.

I ti, dragi tovariš? Si ravno takša cvetka na božem svejti. Bog je vsado v tebe dūšo. Ne pa jo je dao samo za tebe, nego jo šče nazaj meti.

Vsakši človek nosi v sebi dvoje življenje: „bože i človeče!“ Bože ti je dao Bog te, kda ti je vdehno nemrtelno dūšo i gda je to posveto pri svetom krsti. Nad obema pa vlada človeča slobodna vola. Ona vodi obe. Lehko se posvetiš ednoj ali drūgoj. Tū nūca ravno mladost skrbnoga vrtnara, potrebuje vzgojitelja, ki njemi kaže pravo pot; ki ga uči prav nūcati zemelsko, da nej v kvar Večnomi, da je nej proti Bogi. To je ravno naloga staršov.

Zdaj mi boš mogoče ugovarjao: Dobro! Povedao si mi, da sem sloboden; da se smem slobodno odločiti, zakaj se potem tudi v mladosti ne bi smeo prosto odločiti? Če se moram vedno po drūgih ravnati, te sem nej sloboden!

Vidim, da se ne razmiva! Ti moraš ločiti med slobodov i slobodov!

Vzemiva eden zgled, da se bova ležej razmila.

V oštariji je muzika! Tam maš svoje pajdaše, vmes so pa tudi tvoji neprijatelje. Zdaj ti nakaniš iti na muziko. Misliš si pri sebi: idem, da ne zaostanem za drūgimi. Ne pomisliš pa na nevarnost, ki te čaka. Zdaj pa pride tvoj roditeo oča ali mati

pa te opomnita na vso nevarnost, ki te čaka. Omenita ti tudi neštete drūge prilike, kak so že drūgi gor plačali.

Ti pa poslušaj navuke in se sam odločiš, ne bom šo v oštarijo, ar je to bogše za mene, bogše za moje stariše, končno pa tudi za moj lasten žep.

Kak si sam sprevido na tom zgledi, ne trpi tvoja sloboda; ne samo, da ne trpi, liki dobiva vsikdar nove moči. Vola se vsikdar vtrdjava, ti rasteš v pravoga dūševnoga i telovnoga korenjaka. Premisli svojo dozdajšnju mladost i ravnaj se po teh navukih, da ne boš na starost z žalostjov prepevao:

„Oh mladost ti moja,
kam odšla, oj, kje si!“

Oj tam gori . . .

Oj — tam gori,
oj, tam gori
na visikoj gori
pesmi spevlo,
v srcā levlo
mir zeleni bori . . .

Oj — tam doli,
oj, tam doli
hiše se vrstijo;
tam po doli
naokoli
v sunci se bliščijo . . .

Iskao sem te,
iskao sem te,
draga ves domača,
kde kraluje
i varuje
sunce dom orača . . .

Vido sem te,
vido sem te
sredi te ravnine;
Bogi zročo
prošnje vročo
sem za rod Krajine.

Horvat Franjo.

Národno blágo.

Zapisao † Števan Kūhar.

Ka je komi osojeno, se more zgoditi. Ajnok se nikši človik jako paščo prti Mūri pa si že pojdočki sláčo robačo, kaj se itrē kōpao. Da že do vodē prišeo pa šteto v njo skočiti, je začūo glas: „Vōra pride, pa človeka več nede.“ Té čūden glás ga je zadržao, ka je ne skočo notri vodō, liki je na bregi ostao pa si začao premišlávati, kaj denok tō pomenilo. Kak je tak stao pá si premišlávao, je začūo zan čásek znova: „Vōra pride pa človeka več nede.“ Ne je vido nindri nikoga, záto ga je obišeo škráp, pa se ne vūpao kōpati, liki se nazáj oblekao pa si je seo dol poleg vodē. Zdaj se čūlo trétič: „Vōra je prišla, pa človeka več nede.“ Komaj se to začūlo, pa se le vrgla mala ribica vō z vodē, šteta ribica je človeka malo poškropila, pa je najnōk mrtev grátao. — To njeme bilō osojeno.

Vrāk. Što ne vōrje, či je vrāk, naj ide pitat bōltinskoga gazdo. Té človik de njemi znao povedati, ka je vrāk, záto ka ga je un najšeo pa si je tūj strpo seden svoji. Šō je najmre ejnōk kesno vnoči z Gánčan, pa da je raven Konjščeka prišeo, je začūo, ka se v grabi nikaj joče. Gazda je mislo, ka je znán kakša kakša sájha de-

te odvrgla, pa je šō iskat. Najšeo je resan nikaj takšega, kak je málo dete, samo ka je f kmici ne vido, ka je. Zéo je je záto gor pa je je šteto nesti domo. Komaj je prišeo na nikelko stopájof, pa ga že „dete“ škrábnolo na obrazi; da je pa malo dale prišao, ga je zgrabilo za gutáne pa ga je štelo grliti. „Ohō, te si to ti, te ūdil!“ je zakričao gazda pa ga je fčesno nazaj v grabo. Natō je pa nastao takši vihér, ka je gazdo vujška vneseo pa ga domá pot prag vrgeo. — Té človik je prlé rat preklinjao, zaj njeme pa to več nē na misli.

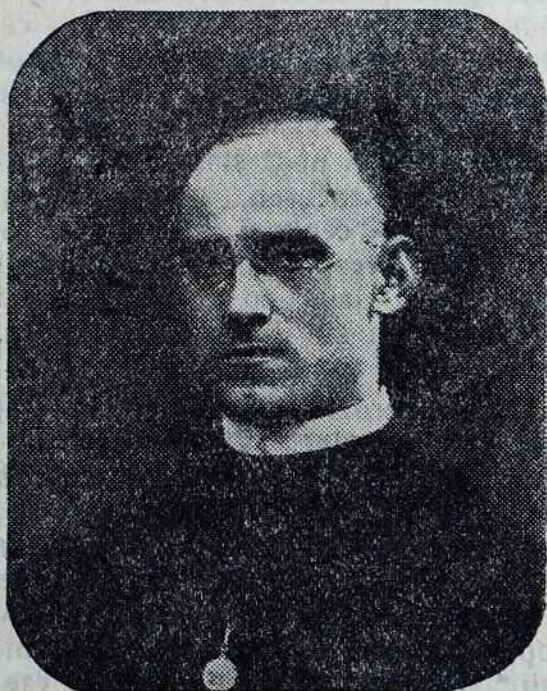
Lipōfčarje pa prvi piciklin. Nikši lipōski žnjeci so pšenico žnjeli polek vélke cistē pa so ajnōk samo zaglednoli, ka se ōzdaleč nikák na piciklini pela prti njim. Lipōfčarje so šče piciklina nigdár ne vidli pa tūj ne čūli praviti odnjega, záto so ga ano malo gledali, pa da so vidli, ka či duže bole prti njim ide, so zmetali kosé pa srpé f pšenico, pa kak je šteri mogeo, je bežao vés pa kričao, ka se po námeti vrág vozi.

Gančki comprnjeki. Gančani so bili nigda vélko mesto comprnije. F toj vési je živelo več imenitnij cōmprnjekof, ka njuf spomin ešče gnjesdén živé med lūstvom, pa so tak znali comprati, ka je vnogi človik stráj mōo odnji. Tak se prpovidávle od anoga comprnjeka, šteromi je sáki v rōke prišeo, što je kaj šteto fkrásti. — Nikša

ženska je ajnōk malo skálja odnesla ž njegovoga drvotana. To skálje je že se sprne no pa zavolo toga malo vredno bilō. Comprnjek je pa záto li tō včino toj ženski, ka se dvanájset let ne mogla opréti na nogō. — Ajnok je pa nikša ženska dvē grlini njegovij krumplof skopala pa štela nesti domō. Toj je pa tō napravo comprnjek, ka se mogla donágoga slečiti pa po svojoj obleki iti dol ž njegove njive. Da je pa težake mōo té comprnjek, te je nigdár ne bilo deždja. Zajtra je odneso stōnico na vráta, pa pokeč je tá stōnica na vrátaj razprestréta bila, je lejko gmilo pa se bliskalo. deždža je záto ni kaplice ne bilō. Da je pa večér stōnico fkup zagrno pa jo k stráni odneso, te se je včasi spūsto dešč.

Nikši Gančanec je pa ajnok kesno šō z Ivánec. Da je na križopotje prišeo, je najšeo vnogo comprnic, same Gančanke, ka so ravno večerjale. Mele so sákojačke pogáče pa drūge dobre jedi. Da so toga moškoga zaglednole, so ga pitale, kama je odo, pa so njemi ponūdile pogáče. Gančanec je nē būu potreben nikše ráne, záto je ne šteto jesti. Da se njim pa nej zamerro, je zeo ništeren žaloš pogáč, ka je rekši domá deci dá. Da je pa domō prišeo pa šteto deco nadiliti, je vido, pa se ne mogeo zadosta načūdivati, ka je mesto pogáč krávje pa konjske lánje prneso deci.

Berden Andrej, novi plebanoš martjanske fare,

je bio v nedelo 7. toga meseca slovesno vpelani. Velki svetek je bio to za Martjance. Mnogo naroda se je zbralo, da pozdravi novoga plebanoša, med njimi so se vidli tudi odlični gostje, kak gg. Klekl, Čačič i drugi. Gasilci so se zbrali iz vsej krajev, v imeni šteri je pozdravo novoga plebanoša g. Vezér, v imeni občine pa župan g. Pintarič. Predgo so meli g. č. kanonik Slepec Ivan, ki so v lepi rečáj povedali dužnosti plebanoša i farnikov, i so jih vpelali v njüvo faro. Nato so se vsem novi g. plebanoš zahvalili, da so ji počestili v tak lepom številu i jih prosili nadalne pomoči pri njüvom težavnom deli. Pri slovesnoj meši je zapeo tudi domači pevski zbor pod vodstvom g. Čepregija, a starodavna „Veš o Marija...“ je zagrmela po cerkvi, da so se stene trosile.

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Svetiva brata sta ne dugo ostala doma v svojoj bizantinskoj državi, liki že leta 861. sta se oba napotila k Kozarom, šteri so bili divje finsko ljudstvo v južni Rusiji med vodo Don i pogorjom Kavkazom. Med tem divjim ljudstvom sta začnola oznanjati sveto vero. Med potjov sta se nikelko časa müdila v mesti Kerzoni, gde se je posrečilo Konstantini, ka je dobo ostanke sv. mučenca pape Klementa, šteri je bio za sv. Petrom štrti papa.

V tistoj dobi je vladao na Velikomoravskom, to je denešnja Čehoslovaška, vojvoda Rastislav. Té vojvoda je poslao poslanca k casari Mihaeli v Carigrad i ga proso, ka bi njemi poskrbo takše krščanske vučitele, šteri bi dobro znali slovanski jezik. Casar Mihael je proso Konstantina i Metoda, ka bi sprejela ponüdbo Rastislava, ka sta tudi rada včinola. V prvi polovici leta 863. sta prišla na Velikomoravsko. Včasi sta si dobila velko zaslug med moravskim ljudstvom, zato, ka sta bila vučena pisatela, šteriva sta pisala v slovanskem jeziki. Obrnola sta iz grščine več cerkvenih knjig, štere sta rabila pri boži službi. Na Velikomoravskom sta ostala štiri leta: Leta 867. pa sta se napotila v Rim, gde bi jiva papa posveto za püšpeka.

Gda sta Konstantin i Metod potovala v Rim, sta prišla v Panonijo k Blatnomi jezeri, gde je v toj dobi vladao slovanski vojvoda Kocel, šteroga smo že prle spoznali. Té jiva je z velikim veseljem sprejeo, posebno, gda sta njemi pokazala v slovanskem jeziki pisane knjige. Nato njima je

Glavni vzroki svetovne gospodarske krize.

Človeštvo je zadela strašna gospodarska i düševna kriza. Vučenjaki so ne edini v tom, ka je vzrok te krize i gde je izhod iz nje. Prva pot rešitve je: nazaj k naravi! Narava terja od ljudi dvoje: prvo, ka ljudje delajo, drugo, da delo ne zlorablajo v to, da si nagrabi bogastvo. Tisto delo, s šterim si ljudje ščejo nagrabit bogastvo i se poslužüjejo v tom vsej mogoči pripomočkov, imenüjemo racionalizacijo. Racionalizacija i vse splošna materializacija so glavni vzroki gospodarske stiske.

Liberalni angleški ekonom, Ricardo, je pravo: „Če bi mogla Angleška za polovico zmanjšati število ljudi, i z mašini povečati rodovitnost zemle, bi bila srečna i bogata.“ — Najbogatejši človek na sveti, H. Ford, je ešče pred krizov odpüsto 60.000 delavcov i jih zameno s par mašini. V očeh modernoga gospodarstva je človek mnogo manje vreden kak stroj. Da se rešimo stiske, se mora vzdignoti vrednost človeka; človeško delo se mora oceniti kak pitanje vsega človeškoga življenja; *delo i kapital si morata razdeliti dobiček* v znamenji medsebojne lübezni.

Moderno gospodarstvo mora imeti pred očmi potrebe vsega ljudstva, a ne samo grmadenje penez pri ednom samom človeki. Socialna pravica ne bi smela dovoliti, da se plodovi narave i industrije grmadijo samo pri ednom človeki. Nad poedine bi mogla biti človeška družba.

Vsakši mora priznati, ka je stroj ubijalec človeškoga življenja. Gospodarska stiska je očiten znak propada tehnične znanosti. Znanost je v življenji zatajilo.

dao na pot 50 dijakov, ka bi jih včila. Gda sta prišla v Rim, jiva je tedanji papa Hadrijan II. z velkov častjov sprejeo. Papa je oba v Rimi posveto za püšpeka, dijake pa za mešnike i dijakone. Konstantin je dobo zdaj novo ime Ciril. Liki Ciril je ne dugo vživao püšpekovo čast, vmro je že v Rimi 14. febr: leta 869. v 42 leti svoje starosti.

Med tem časom je poslao panonski vojvoda Kocel svoje poslance k papi i ga proso, ka bi Metod prišeo včit njegovo ljudstvo. Papa Hadrijan II. je rad spuno želo Kocela i poslao Metoda v Panonijo. V Panoniji je Metod vpelao slovansko službo božo. Metod kak püšpek je bio odvisen od solnograškoga nadpüšpeka, šteri je dostakrat njegovo delo med panonskimi Slovenci ovirao. Po želi Kocela se Metod znova v drugič leta 870. napoti v Rim, gde ga papa Hadrijan II. povzdigne za nadpüšpeka Panonije pa Velkomoravske. Metodova nadpüšpekija je obsegala celo ozemle panonskih Slovincov, toj nadpüšpekiji je spadala tudi naša krajina pa zvün drugih delov tudi vzhodni Štajer.

Včasi v začetki pa je dobo Metod dosta sovražnikov od strani nemških püšpekov i od nemške dühovščine. Zatožili so Metoda, ka opravla službo božo v nerazumlivom slovanskem jeziki. Tüdi so ga dolžili, ka ne vči ljudstva tak, kak zapovedavle sveta rimska cerkev. Zavolo toga se je Metod leta 880. v tretjič napoto v Rim, ka bi pred papom dokazao svojo nedužnost, ka se njemi je tudi posrečilo. Papa je nato v svojem pismi, štero je meseca julija leta 880. poslao knezi Svetopolki, steri je bio naslednik Rastislava. Rastislava

V toj stiski se je pojavio socializem, ki pravi, da je edini rešitelj iz te stiske. Socializem je zdravilo, ali giftno. Načelo socializma je: delati kem menje, a plača naj bo kem večja. Gotovo je, da socializacija i racionalizacija vodita iz stiske. A to so samo pripomočki, ki nam pomagajo iz stiske. Vse pripomočke v človeški rokaj trbe posvetiti višjim ciljem. Nega krize v industriji, nego v glavaj, v srci.

Strašne žrtve v bojnaj.

Velka francoska revolucija iz leta 1789. je popunoma preinačila tedanjo Europo v političnom, državnom, gospodarskom, socialnom ino tudi v verskom pogledi. Francoska revolucija je porüšila tedanjo obliko države, štera je več sto let tlačila francoski narod — strla je absolutizem — ali samodršstvo, o šterom je večkrat zakričao velki francoski absolutist Ludovik XIV. *Jaz sam sem država!* — Narod je samo orodje, s šterim se lejko dela kak se šče! Liki ne dugo po smrti Ludovika XIV. je morao njegove ino drugih njegovih naslednikov grehe, plačati s svojov glavov Ludovik XVI. Te francoski krao, šteromi so revolucionarje odsekali glavo leta 1793., je bio pošten, pa dober vladar. Liki francoski narod se je ne dao pregovoriti. Pelali so ga na morišče i pred smrtjov se je ešče ednok obrno na narod z rečmi: „Francoski narod, ali ne poznaš svojega krala?“ Liki zaman, čüli so se samo krika: „Odsekajte krvoločniki glavo“ ino to se je tudi zgodilo par minut kesneje.

Francoska revolucija se je širila naprej. Njena ideja, štera je šla med francoski narod z geslom: *za slobodo, enakost ino*

so najmre že prle obsodili na smrt, ali nemški krao Ludovik ga je pomilostio, tak ka njemi je dao izdreti oči i zapreti v samostan, gde je tudi vmro. V pismi, šteroga je papa poslao Svetopolki, je znova zagotovo Metodi nadpüšpekovo oblast po Moravskom i po Panoniji. Ravnotak je naprej opravla službo božo v slovanskem jeziki. Tüdi v naslednjih letaj je nemška dühovščina nasprotovala Metodi, kelko je mogla, dokeč je ne leta 885. na Velohradi vmro.

Po Metodovi smrti je nastala svaja med nemškov pa slovanskov dühovščinov po velikomoravskoj pa panonskoj zemli ešče vékša.

Včasi po Metodovi smrti so dobili na svojo stran nemški püšpeki pa dühovniki kneza Svetopolka. Svetopolk je nato dao z vojaškov silov izgnati vse slovanske dühovnike iz svoje države. Okoli 200 dühovnikov je zapüstito moravsko zemlo, med njimi tudi najznamenitejši vučeniki, kakti Gorazd, Klement i drugi. Šli so v Bulgarijo, v Dalmacijo i v ništerne druge dele jugoslovanske zemle. Izgnanje slovanski dühovnikov je bio vničüjoči vdarec za slovansko božo službo po panonsko-moravski nadpüšpekiji.

Doba kneza Pribine i Kocela i delovanje Cirila pa Metoda v Panoniji, spada v najlepšo dobo v zgodovini panonskih Slovincov, To je bila v Panoniji doba verskoga pa narodnoga prebujenja, liki na žalost je hitro prišla temna noč robstva, štera je skoro sto let tlačila naše praočake i zamorila vse, ka je komaj začnola cvesti. Madžarski navali so povzročili té usodni pa žalostni preobrat na verskom i narodnom poli Panonije. (Dale.)

bratstvo je prestopila meje francoske države, i se razširila po vsaj Evropi, ešče prek morja je prišla v Ameriko. Ta miseo je mela takšo moč, da so se začnole skoraj vse absolutistične države trositi, dokeč so ne razpadnole.

Francoska revolucija je prinesla novo dobo, z njov tudi novo življenje.

Velki Napoleon Bonaparte si je znao v toj krvavoj revoluciji priboriti najvažnejše mesto, postano je velki človek, general, ino naslednje samovolen casar, šteri je z železnov rokov posegao med svoj lastivni narod, ravnotak tudi v življenje drugih narodov. Postano je največši vladar svoje dobe, skoro največša osebnost v zgodovini človeštva. Napoleon Bonaparte je začetnik militarizma, to je vladanje z oboroženov silov v novoj dobi. On je bio tisti mož, šteri je povzročo, da so se narodi medsebov klali, on je bio tisti, šteri je dopušto, da so bojne vničevale gospodarstvo, i duhovno življenje.

Zgodovina nas vči, da vsakša bojna zahteva ogromno človeških žrtv, ravnotak tudi napravi ogromno škode, štera se pozna dosta let ino štera v vsakšem pogledi vpliva na življenje narodov. Zato si poglednimo ob toj priliki žrtve in škodo, štere so zahtevale bojne v zadnjih 50 letaj.

V Evropi se je potrošilo leta 1875. okoli 3 milijarde pa pou zlatih koron za bojne potrebščine. Ta šuma pa je tak hitro rasla, ka je že leta 1886. Europa potrošila 4 milijarde pa pou zlatih koron, leta 1902. pa že 8 milijard. Sama nemška država je potrošila leta 1908. edno milijardo 800 milijonov mark za bojno. Zedinjene države Amerike so dale za svojo bojno mornarico leta 1914. okoli 2010 mil. Din, a v letu 1921. okoli 6500 mil. Din. Angleška pa je leta 1914. potrošila 3600 mil., a leta 1921. nikaj ne menje. kak 6300 milijonov. Francoska je ravno v tej letaj dala za bojno 3250; podobno je tudi v drugih vekših državaj. Ali kelko se je pa trošilo v tej zadnjih desetih letaj, zdaj gda vsa Europa ječi v bolečinaj ino trepeče, kak ešče nikdar ne v zgodovini. Gde pa je zrakoplovstvo? Leta 1924. je mela Francija 3000 zrakoplovov; porabila je za povekšanje

zrakoplovskega prostora 650 milijonov frankov, Angleška 19 milijonov funtov, Italija pa 220 milijonov lir. Zedinjene države v Sev. Ameriki so potrošile v leti 1925. za bojno ministerstvo 388 milijonov dolarov, a za bojno moranrico pa 289 mil. dolarov.

V sedemdesetdvema letoma, od dobe Napoleona, to je od rusko-turške bojne 1. 1828. do bursko-angleške bojne 1890-1900. so potrošili za bojevanje okoli 200 milijard dinarov, a mrtvih je bilo okoli 3 milijone ljudi. V začetki XX. stoletja smo meli rusko-japonsko bojno, štera je koštala v penezaj 36 milijard, življenje pa je zgubilo na bojišči pou milijona, libijska bojna okoli 4 milijarde Din, ino 10.000 mrtvih, balkanska bojna leta 1912-13. pa 18 milijard Din, pa 80.000 mrtvih.

Vse te številkve so velke, ali vseedno so proti številkam svetovne bojne male. Poglednimo samo žalostne številke, štere nam povejo mrtve ljudi. V svetovnoj bojni je spadnole 9 milijonov 830.000 vojakov, to bo gotovo najžalostnejša številka v zgodovini narodov. V francosko-nemškoj bojni leta 1870-71. je spadnole dnevno 875 ljudi, v svetovnoj bojni pa dnevno nad 6000 vojakov, v toj razliki, ka je ona bojna trpela par mesecov, svetovna bojna pa je trpela nad štiri leta. Po raziskavanji ino računanj danokoga vučenjaka, profesora *Kristijana Dörig* je spadnole v svetovnoj bojni po poedinih zemljaj sledeče: Anglija 800.000, Francija 1.400.000, Italija 600.000, Rusija 2.500.000, Nemčija 2.000.000, Austro-Vogrška 1.500.000, Druge menše države 1.030.000.

Ravno te profesor računa število onih, šteri so vmrli na posledicaj bojne, to je zavolo glada, telesnih i duševnih bolečin na 5.300.000. Če zdaj tem številkam dodamo ešče znižanje rojstev, dobimo, če ne štemo invalide pa nesposobne ljudi za delo, sledeče: Anglija 1.850.000, Francija 3.340.000, Italija 2.280.000, Rusija 3.000.000, Nemčija 6.300.000, Avstro-Vogrška 5.800.000, Menjše države, 2.810.000. Skupno število ljudskih žrtv je: 35 milijonov 380.000. Vučenjak Dörig je dao toj knigi, v šteroj piše o tej žrtvaj naslov: *35 milijonov ljudi je zgubila Evropa.*

Te strašne življenjske žrtve pa ta ogromna zguba i škoda, štero smo vidli v tej bojnaj, nam jasno kaže pa kriči, ka so ravno bojne prvi pa tudi največši vzrok za to bolečino, v šteroj vmira zdajšnja Europa. Najhujše pa, ka rodi ta stiska, je pa to, ka je stvorila novi stan ljudi, šteri je, vupajmo samo začasen, najmre brezposelnost. Po zadnji cenitvaj je na sveti okoli 36 milijonov brezposelnih. To so ljudje brezi dela, brezi jela, to so ljudje, šteri so pripravleni, ka si iščejo svoje življenjske potreboče tudi na najhujši način.

Na razorožitveni konferencaj (spravišče) pravijo edni: „Vi se preveč oborožujete; trbelo de se malo razorožiti,“ drugi pa odgovarja: „Razorožili se bodedo, če se bodejo tudi drugi, zato ka se pa drugi neščejo, se tudi mi ne bodedo, liki zgradimo ešče nikaj ladij, tankov pa aeroplanov, ka ne bomo za drugimi zastali.“ Ino tak ostane zmerom vse pri starem. Europa pa zmerom bole drvi v pogübo.

J. M.

Zvünešnja politika francoskoga slobodnozidarstva.

Ne je mino niti eden den kak je poročao slobodnozidarski vodja Joseph Brenier jugoslovanskim slobodnozidarom, že je prišeo drugi v osebi Paula Mistrala. Oba sta poročala o politiki i delüvanji slobodnozidarstva v Franciji.

Po nasveti ednoga slobodnozidara je v vladi edna stranka nazvana levica poskušala dobiti materialna sredstva iz državne blagajne i to v te namen, ka bi 5 odstotkov od vseh izdatkov ponücala za propagando mira i skupnoga dela med narodi. Te penez okoli 500 milijonov frankov bi se po mišljenji toga slobodnozidara razdelo med vsa združjenja slobodnozidarov, tak bi tej lahko prostovoljno razpolagali s penezi.

To odločbo je doprineseo radikalni kongres pod predsedništvom slobodnozidarov, šteri so hodili po Jugoslaviji. Te slobodnozidar se tudi jako zavzema za Tardieuov plan pa pravi: Da obstojajo

Anton Martin Slomšek.

Povedali smo že, da je meo Slomšek že davno namen, nastaviti društvo za izdavanje dobrih knjig, ali nemška vlada njemi je ne dopuštila. Vendar so pa l. 1851. na Slomšekov nasvet ustanovili v Celovci društvo sv. Mohorja, ki se je razširilo med vse Slovence, tudi v Slovenskoj Krajini so bile mohorske knjige že pred 50 leti znane. Slomšek sam je mnogo darüvao v podporo té družbe, pomagao njoj je tudi z duševnov podporov. Družba sv. Mohorja ostane vsigdar zvezana z imenom Slomšekovim. Ta družba je razširila med Slovenci največ dobrih knjig i svedoči poleg drugoga, da smo Slovenci med najbolje izobraženimi narodi sveta. Svet nas občüdüje zavolo velikoga dela, štero opravla Družba med nami, zato jo širimo tudi mi ešče dosta bole kak dozdej!

Slomšek je rad i večkrat *prehodo vso lavantinsko pušpektjo*. Spoznavao je na lastivne oči, kakši so duhovniki, ljudstvo, cerkvi. Ne se je strašo slabih poti; tri tjedne pred smrtjov je — 62 leti star! — ves premočeni hodo po goratoj fari. Očinsko lübezen pa apoštolsko gorečnost dobrega pastera je kazao vsešerom, zato njemi je tudi ljudstvo lübezen povračalo.

Posebno prilübleni so bili njegovi *pastirski listi*. Ne samo v postnom časi, liki ob vsakšoj pripravnoj priliki je pisao vernikom od dogodkov v katoličanskoj cerkvi, v državi; opominao je na vse, ka se znamenitoga godi po sveti i njim kazao pravo pot. Slomšekovi pastirski listi so spisani prosto pa v lepom jeziki. Izišli so tudi v posebnoj knigi.

Goreče delo pušpeka Slomška je bilo poznano po vsaj državi, po vsaj Cerkvi. Tak je dobo pápovo zapoved, naj obišče pa obnovi vse benediktinske samostane v Avstriji, ka je večkrat opravo. V zadnjem leti življenja, se je na povabilo sv. očè napoto v Rim, gde je dobo visiko pápovo odlikovanje. Po vrnitvi se njemi je zdravje bole i bole slabšalo. Ali goreči pušpek ne henjao delati, blagoslovo je več cerkvi, deset dni pred svojim zadnjim dnevom je med svojov duhovščinov opravo v Rogaškoj Slatini duhovne vaje. Tu je ob slednjim nagovoro duhovnike i pravo med drümi: „Sunce mojega življenja se je nagnilo... Ka bi nas moglo na smrtnoj posteli bole tolažiti i nam smrt bole olejšati kak pozvünje Gospodno: „Blagor tebi, dober i zvesti sluga, idi v veselje Gospodno!...“ Tak se je tudi spunilo 24. septembra 1862.

leta večer, gda je stvoriteo i Dober pastir pozvao svojega služabnika Antona Martina Slomška v večno življenje . . . Dokončalo se je življenje moža, ki je 39 let bio duhovnik i 17 let pušpek.

Letos se bo vsa lavantinska pušpektija spominala 70 letnice *Slomšekove smrti*. V spomin te obletnice prinašamo tudi mi kratek popis njegovoga življenja i dela. Delo naše duhovščine i učitelstva pa bo, da tudi Slovenska krajina spodobno obüdi Slomšekov spomin i se napuni z njegovim verskim i slovenskim duhom!

Kakši je bio Slomšek?

Spoznali smo že od daleč poglavitne lastivnosti i jakosti Slomšekove duše. Poglednimo si malo, kakši je bio velki pušpek od zvüna i kakši je bio njegov značaj. Njegova slika nam kaže, da je bio močnoga zrása i stása. Kak dijak je preštao vnogo pomenkanja, ali očüvao se je betega. Sledkar ga je vnoga leta mantrala bolezen želodca i črev, pa on je vse mirno prenášao. Bio je prosti v nošnji i vsaj opravi. Kakša je bila njegova duša, njegov značaj? Njegove oči nam kažejo, da je bio *oster* do samoga sebé i do drugih. Bio je ognjevite nature, štero je morao večkrat po-

takši voditelji, šteri ščejo z zgoraj omenjeno odločbo iti pomagat človeštvi, te trbej zgubiti zdrav razum i ne iskati razumnoga predloga, kak se naj zboljša težki položaj narodov.

Istočasno pa zavrača drugi slobodno zidar Tardieuovov načrt i pravi, da je to največja budalost.

Človek bi mogoče verovati na te odločbe, če ne bi znao ka so voditelji ravno slobodnozidari.

Eden drugi slobodnozidar je predlagao, da se namesto „Svoboda“ uvede reč „Bratstvo“ v človečanstvi i to v duhi slobodnozidarov i da naj se ukine zdajšnje teritorialno stanje v srednji Evropi i se uvede Avstro Ogrska

Nadale trdijo slobodnozidari, da se morajo ukiniti Cerkve i vsi naj pristopijo k slobodnozidarom, šteri so edini naprednjaki. Eden slobodnozidar je pisao v Jugoslavijo slobodnozidarom: Prijateljstvo za jugoslov. narod predstavlja za mene vero. I nikaj nemre pomotiti toga mojega mišljenja kak je ne moglo pomotiti pok. Brianda, šteri je bio boj za vašo zemlo. Uverite se, da bom tudi jaz brano interese vaše države.

Kak je rešeno rimsko pitanje?

Obisk Musolinija vodje italijanske vlade pri sv. Oči Piji XI. na den njegove obletnice je v ednom deli francoskoga tiska izvala odpor.

Te odpor je ne nikaj drugoga kak mali izraz nezadovolnosti, štera je nastala v francoskom narodnom tiski.

Francoski protestanti so nej zadovolni, ar cerkev jim nešče privoliti v to, ka oni ščejo. Oni najmre ščejo to, ka bi katoličanska cerkev priznavala fašizem. Iz toga bi sledilo, ka bi njoj oni radi dali pravico, ka naj prizna ali zavrže fašizem.

Kak morejo oni prigovarjati Cerkvi, ar ona poštuje zahteve edne druge države, ljudje, šteri branijo tak pravice svoje države i svojega naroda i preidejo nato v navuke, šteri so obsojeni od cerkve?

Francoski narodni tisk navaja šče eden razlog, po šterom bi se naj vidilo, ka je

tretji, tak da je postano *dobrotlivi i ljubezni*. Malo je gučao, pa dosta mislo. Naravna modrost njepovoga razuma se je spopunila z božov modrostjov i z mnogim včenjom. Bio je med *najbole vučeni* Slovinci svojega časa, neizmerno skrbno je nabirao znanje i se trüdo, da bi zdigno tudi svoj narod na višišo stopnjo znanja. Poleg vsega toga pa je bio najbole *ponizen i pobožen*, vse njegovo vüpanje je bilo v Bogi. Lübezen do Bogá i do naroda ga je podpirala, da je telko delao i prenašao. Zato se bomo čüdivali, če zvedime, da je meo Slomšek — *dosta neprijatelov*! Sovražili so ga tisti, ki so meli vlado i oblast države v rokaj, zavolo „*brezmejne ljubezni Slomškove do slovenskega naroda*“ (Medved, A. M. Slomšek, str. 93!). Ešče hüjši pa so bili bližánji sovražniki doma, to je Nemci i ponemčeni Slovenci. Ne so mogli trpeti, da se je Slomšek „bojeval odkritosrčno za svete pravice slovenskega naroda“ (isti s. 93)! Tak daleč so šli, da so nahujskali proti püšpeki cestne tepeše, da so kričali pred njegovov hižov i lučali v njegova okna kaménje. Večkrat je bilo Slomšekovo življenje v nevarnosti. On se je pa ne strašo, liki dale je delio dobrote svojimi narodi, ki se vüpa, da ga bo ešče častio na oltáraj. (Dale.)

Vatikan popüsto fašizmi. Musolini je najmre razpüsto vse katoliške mladinske družbe, zdaj je pa nazaj dovoli na pápovo želo.

Jasni izraz v francoskom tiski je dao g. Lrisean. On namreč trdi, da je vatičansko pitanje nerešljivo i pravi, da je položaj sv. Stolice za njega nekše vrste avignon-ska süžnost Cerkve. To so najbolši dokazi nekše süžnosti Cerkve. Kak je pa rešeno rimsko pitanje se nemre jasno pokazati.

Sküpščina Hrvatske bogoslovne akademije.

Predsednik dr. Fran Bare je gučao od napadajov na katoliško cerkev. Vnogo napadajov od razne strani je zavrgla Hrvatska bogoslovna akademija. Ta je ne mogla mučati. Najlepše se je zahvalo pisatelom, šteri so v novinaj i knjigaj zavračali. Tüdi ta akademija sama je zavračala te nedostojne izlive strasti i neistinite laži proti navukom katoliške cerkve.

Na toj sküpščini je predsednik tudi pozvao vse člane naj šče nadale branijo Kristušovo cerkev. S te sküpščine so poslali tudi pozdravni brzovav sv. Oči :

Sveti Oča!

Hrv. bogoslovna akademija zbrana na svojoj glavnoj sküpščini pošila Tvojoj Svetosti izraz najglobšega spoštüvanja i sinovske vdanosti ob priliki 10 letnoga vladanja

Posebno se zahvalüjemo Tvojoj Svetosti za telke okrožnice, štere razsvetlüjejo denešnje kmico i kažejo ljudem pot istine.

Znamo, ka je Tvoje srce težko ginjeno z izgonom i raspüstom Jezuitske Družbe v Španskoj. Ništerni pravijo, ka Družba Jezušova ma posebno nalogo poslušnosti proti Tvojoj svetosti. To je ne istina, zato, ar što vodi Glavo sv. Cerkve, vodi vse katoličane. Proti tomi protestiramo i želemo, da se zopet vpostavi na zemli red njenoga ustanovitela.

Prosimo blagoslov Tvoje Svetosti, da bi mogli šče na dale delati na poti katoliške znanosti i prosvete.

Kriza pri penezaj v Madjarskoj.

Ves svet je v gospodarskoj stiski, ali to se najbole pozna v Madjarskoj. Ar so ljudje odnesli svoje peneze iz hranilnic i bank, so te prepadnole. Središče peneznij zavodov izkazüje, ka znosi zgüba nad vložki okoli 200 milijonov Pengöjov. Madjarska je v tom časi štela dobiti posojilo, ali nej se njoj je posrečilo. Ar so se ljudje bojali za svoje peneze, so jih nesli vö z države v druge banke, pa ne samo to, ljudje so začnoli peneze jako trošiti. Ljudje so se šče posebno zbojali, da so se med njimi pojavili židovski mešetari, šteri so ljudi napelavali, ka so menjavali papirnatij 10 Pengö za 3 srebrne. Računa se, da je odnešenoga v inozemstvo okoli 200 milijonov Pengöjov. Vlada i penezni zavodi so uvidili, da nega drugoga izhoda kak moratorij. Ob toj priliki so prišli delavci i gda so zahtevali krüha i dela, pa se jim je ne ugodilo, so razbili s kamenjom skoro vsa okna na ministerstvu. Na ednom kraji so šteli odati 7 jüncov, štere so oblasti vzele kmetom, ar so ne mogli plačati porcije. Pa kmetje so se uprli i so dobili nazaj svoje jünce, če glih da so napadnoli žandare i sta dva obležala mrtviva. Minister znotrašnjih poslov je nato odredo stroge preiskave. Voditeo madjarskih nezavisnih kmetov Gaston Gaal jako napada vlado i pravi:

Če bi bile volitve na Madjarskom, bi opozicija i njene stranke propadnole. Ali pride čas, tak pravi nadale, da de madjarski narod sam o svojoj usodi odločao, ne pa njegovim voditeljem.

Madjarski narod stoji na razpotji: ali bodo prepadnole v njem stranke, ki iščejo svoj hasek, ali pa pride na vodstvo rodolübná stranka. Stranka edinstva nemre več vladati, ar je nikaj ne včiniła za narod. Če meščanstvo ne najde sküpne misli za ujedinitev madjarskoga naroda, čakajo madjarski narod še teški časi. Stranke ne ščejo henjati z svojim bojom, dokeč ne izvöjüjejo narodi človeče i politične pravice.

Dijaško polje.

Naša razstava.

Začeli smo z zbiranjem knjižnice, ki naj bi po mogočnosti imela predvsem vse tiske v prekmurščini od 18. stol. dalje; v drugi vrsti pa vse spise, ki se kakorkoli tičejo Slovenske krajine. Da dámo pobudo našemu dijaštvu in inteligenci za tako delo ter zato, da enkrat pokažemo, kaj se je v naši krajini in v našem narečju ustvarilo priredimo razstavo dostopnega *prekmurskega tiska* dne 13. t. m. ob 9-ih za dijačke in tiste, ki se je ne morejo udeležiti dne 14. t. m. ob 10 ih. Razstava bo nameščena v telovadnici drž. realne gimnazije v M. Soboti. Želimo točnosti, ker bo otvoritev z nagovorom o naši literaturi. Vabimo vse, ki imajo smisel za slovensko kulturo. — *Akademiki prireditelji.*

Vabilo.

S. K. A. D. „Zavednost“ vabi vse, ki nameravajo prihodnje leto iti v Ljubljano študirat, zlasti pa bodoče petošolce, da pridejo na razgovor, ki se bo vršil v Martinišču *v torek 16. augusta ob pol 10 uri.* Pogovorili se bomo o nadaljnem študiju, o ovirah, o ugodnostih, ki jim jih bo mogoče izposlovati in sploh o dijaških razmerah in življenju v Ljubljani. Fantje, v vašem lastnem interesu je, da se o vsem tem poučite, zato pridite vsi! V slučaju slabega vremena se bo vršil razgovor naslednji dan ob istem času nepreklicno. — Tajnik.

Izleti.

Poženate se pod modro nebo, kakor škrjančki. Odkrili boste podobo naše zemlje. Pesem žalostinka je njena zgodovina. Od Lendave mimo Beltinec in Sobote do Radgone čütite pesem žitnih polj in v idilčnih goričkih gozdovih se odraža lepota Krajine. Poglejte še pestrost vinskih gor, zajmite vso to lepoto v svoje srce in boste veseli. Potovanje nam odpre božjo knjigo narave, da razberemo njene tajne in čüda, uči nas samostojnosti, odpre nam pogled v svet in narodovo dušo, pomaga nam pri zgradbi lastne osebnosti in nas vzpodbuja k delavnosti. Na potovanju se kaže tovarišstvo. Narava vzgaja človeka. In naše oči ne bodo spregledale šipkovega cveta in rdečih jagod ob cesti in naša ušesa ne bodo preslišala žgolenja škrjančkovega in cvrčanja žuželk v poletnem jutru. Glavno vodilo na izletih pa naj nam bo: čim globlje spoznavanje vsega, kar nas obdaja. Spoznavajmo ljudi, vživimo se v njihove težave in stremljenja. B. N.

Gospod i gospa iz igrališča

prideta domo. Gospa pita služkinjo: „Je što bio tu?“ „Prosim lepo, tetica so bili pri meni.“ „No, povej tistoj tetici, ka gda pa pridejo se drugo, naj ne pozabijo pipe, pa začke tobaka na stolici“ je vsekla nazaj gospa.

Vsem šolam in trgovcam
naznanjam, da imam v
zalogi tiskovine in

**vsakovrstne
šolske potrebščine**
po niski ceni.

HAHN IZIDOR
trgoviva s papirjem
MURSKA SOBOTA.

Politični pregled.

Jugoslavija. Narodna skupščina v Belgradi zboruje naprej, tudi senat deluje. Na seji nar. poslancov i senatorov je predsednik vlade dr. M. Srskič dao vladno izjavo, ki pravi, da ostane dozdejšnje politično življenje v državi nespremenjeno. Vlada žele naskori dati banovinam vekšo oblast v izvršavanju poslov. Poseben odbor, ki bi morao predložiti skupščini sklepe zavolo povišanja trošarine (na sladkor) i davkov, se je ne mogeo ešče zjediniti.

V Nemčiji so volitve ne prinesle miru. Od 1. junija do 20. julija se je zgodilo 322 napádov, bujti je bilo 72, 497 ljudi pa žmetno ranjeni. Takša zločinstva političnoga značaja se povnožavlejo po volitvaj 31. julija, Vlada je toti razglasila ostre ka-

štige za one, ki bi motili mir, ali narodni socialisti se ščejo po sili polastiti vlade. Že v Berlini samom kaplejo bombe. Generali vodijo dnes Nemčijo, če jo dobro izpelajo, bomo videli.

Bojna se je začnola med jüžnoameriškima državama Bolivija i Paraguaj. Prva má 3 i pol milijona ljudsta, druga pa eden milijon. Večina prebivalcov je Indijancov, ki se zdržavlejo po goščaj. Svadili sta se zavolo močvirne zemlé Granchaca.

Po sveti.

Širitev komunizma. Komunisti v Nemčiji so vrgli veliko pazko na šole, posebno na osnovne šole. Svojo deco, štera je vzgojena v komunističnom dühi, radi pošilajo na verske šole, da bi ta deca tudi drugo deco odtegnola od verskoga i lepoga življenja. Dühovništvo je nevarnost včasih spoznalo. Kardinal Betram je v imeni vse dühovščine poslaol na vlado opozorilo, da naj prepreči te način širitve komunizma.

Zadnje dni je francoska akademija, t. j. največša vučena ustanova Francije, podelila nagrado častitim sestram družbe Naše gospe Brezmadežnoga spočetja. Te sestre pomagajo samo misijonom v Afriki, Španiji, Italiji, ar na Francoskom zavolo prostožidarov nesmiyo meti svojih šol. Denok pa so dobile za svoje velke zasluge od francoske akademije odlikovanje.

Dnevni glasi.

V Bolgariji je toča bujla pred ništernimi dnevi 9 ljudi pa okoli 300 glav živine.

Grozna povoden je nastánola v Mandžuriji, tak da je mnogo kitajskih vesnic i celo železnica odrezano od sveta.

Gobe večkrat vzemejo komi življenje, če so čemerne. Zdaj je neki francoski profesor iznajšeo vrastvo, štero ozdravi človeka, ki je pojo „nore gobe“.

Šolnina je vpelana na srednjih šolaj i vseučiliščaj Kraljevine Jugoslavije. Dozdaj je bilo vse včenjé brezplačno. Šolnino so dužni plačati tisti, ki plačüjejo prek 300 Din neposrednoga davka letno i znaša od 300—15.000 Din na pol leta.

Brezposelnih ljudi, ki imajo visoke šole, je v Nemčiji do 30 jezero! Spodobno je tudi v drugih državah i vse kaže, da ide na slabše, ne na boljše. Zato naj vsaki prle premisli, kak dá svojo deco šolariti. Pametno pa je, dati je v šolo i potom v kakši drugi stališ (kmetijstvo, trgovino, obrt). Od stiske ne vejo dosta na Danskom, Finskom i drugih severnih državaj Europe, gde je mnogo polodolcov, ki so zvršili celo srednjo šolo pa ešče kakšo visoko šolo. Tam na severi je več držav, od šterih se malo čüje, ar menje politizirajo pa več mislijo i pošteno delajo.

Živi ljudje se odávlejo v Bači zdravniškoj šoli, gde se mladi doktorje včijo na mrtvom teli. Velko pomenkanje sili mnoge, da ponüdijo svoje telo za 100 do 200 Din toj šoli, ki njim naj peneze včasih izplača, po smrti pa lejko vzame teloza svoje namene.

M. Sobota

— Premeščeni je v Novo mesto g. Ludvik Vagaja, ravnateo naše gimnazije.

— Razstava prekmurskih knjig i novin od najstarejših do najnovejših bo v telovadnici drž. realne gimnazije v soboto 13. avg. ob 9 vöri i v nedelo 14. avg. ob 10 vöri. Vüpamo se, da se najde dosta takših, ki se bodo veselili trüdi naših visokošolcov i si poglednejo razstavo, kakše je pri nas ešče ne bilo. Vstop brezplačen.

— Vpisovanje v prvi razred gimnazije je po ministerskom dovolenji ešče od 24. do 31. avgusta. V tej dnevaj se ešče vsaki lejko prijavi i 31. avg. do sprejemni izpiti.

Kranjec Miško:

Rako je Agata romala in kako se ji je hudič prikazal.

Matjašička je umrla in je bila častljivo pokopana, kakor se spodobi. Jaz ne vem in ne verjamem, pač pa pravijo, da se je beli golobček vzela in poletel v sinje nebo. V tega golobčka ne verjamem, a verjamem, da se je nazadnje spokorila in si zaslužila milost. A tega golobčka nikče ni videl razen Agate, njene mlade sosede.

Bodisi pa kakorkoli, greh s tem ni umrl. Vsaj sodeč po tem slučaju, ko je umirala naša največja grešnica. Ona je kajpak šla lahko v nebo, a greh je na svetu pustila kot bolezen. In tudi se ni daleč odselil ta greh. Komaj k sosedovim je šel. Tam je mlada, — bogme — tudi lepa Amerikanka. In sem se je naselil greh kakor srbeščica. Kajpak mlada je, lepa, okrogla in bogata. Kadar gre ona k meši, se zdi, da se cesta ziblje. Sonce se odbija ob njeni svileni obleki. In pogosto kam stopi, da popije pol litra vina. A vedno pride kakšna družba, ki jo zadrži, da ne more takoj domov. Seveda ona sili, da ima delo, da bo na pašo gnala, je celo rekla.

„Ti boš gnala na pašo!“ so vzklikali. „Taka bogata Amerikanka!“ In zato so pili v pozno noč in seveda so tudi delali greh. Kajpak, mladi ljudje radi delajo greh, in

mislijo, da ga župniku nekak zatajijo, Bog ga niti opazil ne bo; drugih posledic pa za nje greh itak nima.

Agata pa je lepa Amerikanka in nekateri pravijo — naši ljudje radi tako pravijo — vredna greha. A seveda nihče na to ne pomisli, da ima ona v Ameriki moža; najmanj pa seveda ona sama. Pa saj je še več takih Amerikank, ki jim možje v Ameriki stradajo, one pa tu veselo živijo. Kajpak možje so nekaj poslali lepe denarje domov, a zdaj več nihče ne služi niti dinarja, kaj šele dolarje. In Agatin mož je prosil, naj mu pošlje denar, da bo lahko šel domov. Ona pa mu je odgovorila, naj si toliko zasluži, da lahko pride domov in da mu teh penez ne pošlje nazaj.

Med tem pa ona gre na vsako proščenje, na vsako veselico, pa naj bo celo dve uri daleč. In ne samo, da je zmešala možke (kako jo ženske kolnejo in so ji rekle, da jo ubijejo, če jim bo zapeljavala može) in dečke. Možje si zdaj v nedeljo zmislijo, da gredo na Štajer ali pa v Medžimurje ob nedeljah, a v resnici gredo, ker so zvedeli, da gre tja tudi Agata. Ženske seveda kričijo nad možmi, ker dobro vedo, kam ti pojdejo. Pa kaj to pomaga, kakor bi jih hudič zmešal. Celó bijejo se zaradi Agate.

Kdo se pa tega najbolj veseli? Hudič, kajpak.

Pa se je hudič spremenil v lepega gospoda in nekje na polju srečal Agato. Naše ženske rade pogledajo za gospodi, zlasti Amerikanke. In se je tudi ona ozrla in celo zardela, tako, da je hudiča obšla sramežljivost. Ni vedel, ali je Agata res takšna grešnica, kot pravijo, ali je pa nedolžna devica. Če bi tako srečal kakšno mlado deklico, potem se mu ne bi nič čudnega zdelo, da zardi.

„Klanjam se, Agata,“ se je hudič priklonil. Agati je to šlo k srcu, da jo tudi taka gospoda poznajo.

Ko je hudič z njo spregovoril nekaj besedi in se je ona že hotela dalje odpraviti, jo je vprašal:

„Kam pa za nedeljo, Agata, na katero veselico?“

„V nedeljo pa ne na veselico,“ je odvrnila Agata in se zasmejala tako, da so se ji lepo videli zlati zobje, ki si jih je dala vdelati pri nekem mladem zdravniku. „Za nedeljo pa gremo na romanje.“

„Na romanje!“ je vzkliknil hudič-gospod. „Ti pa na romanje! — A, kaj,“ se je popravljal. „Kdo pa naj hodi na romanje, če ne taki mladi ljudje, da tam opravijo sveto spoved. Kajpak, doma se župnik kregajo, če jim pripoveduješ take stvari. A tam pride kakšen pater in ti včasih odpusti. — A jaz tudi mislim romati. Pa ne vem, kam bi šel. Daleč ne bi rad ho-

— **Jezikoslovec** nam piše: zakaj stoji v napisi na deskaj občinskih uradov v *sobočkom* okraji: mursko-sobotski? Po vsej pravilaj slovenskoga jezika je prav: sobočki ali soboški, kak tudi v našem narečju gučimo.

— **Iz službe odpuščeni** je ing. Zobec, profesor na sobočki gimnaziji. G. profesor je bio vnoga leta odličen profesor in inženjer i je vsigdar vestno vršil svojo službo. Poleg njega so odpuščeni iz službe ešče g. prof. Kocjan i gospodična Vogelnikova, kak tudi srezki kmetijski referent ing. Skubic; g. geometer Sever je pa prestavljeni iz Sobote nekam v vrbasko banovino. Vse te osebe so bile v našoj krajini zavolo svojega vseskoz poštenoga i vestnoga dela izredno priljublene. Poleg vestnosti v službi je dičilo vse lepo versko življenje, zato želemo vsem, da se kem prvle povrnejo na svoja mesta v hasek našemi ljudstvi i našoj domovini.

— **Pevski koncert.** Dijaštvo iz Sobote i okolice priredi v četrtek, dne 18. avg. ob 8 vori zvečer v zdraviliškoj restavraciji v Radencih pod pokroviteljstvom lastnice zdravilišča ge. Höhnove i ravnatelja zdravilišča g. Janžeka, pevski koncert z nastopom mešanoga i moškoga zbora i duetov. Čisti dobiček bo namenjeni za podporo siromaških dijakov.

Slovenska krajina.

— **Vse dopisnike** naprošamo, da pišejo samo na eno stran i s črnilom (téno) pa razločno, ar se ovači ovira delo. Vsi dopisi, ki ne bodo tak pisani, ne pridejo v poštev!

— **Mariborski teden** se vrši v Maribori od 6. do 15. avgusta. V tom časi so tam vse prireditve, razne tekme, koncerti, gledališče na prostom, a glavne slovesnosti bodo 14. i 15. Zato vsi oni, ki namenijo k

Velkoj meši v Maribor, do vidli, ka se redko vidi, krasno razsvetlano mesto, tak zvano „Beneško noč“ i mnogo drugoga. Vse to se pripravla za to, da bi prišlo več tihincov v Maribor, ki bi kúpčijo povzdignoli.

— **Novi srebrni 20 dinarski penezi** so že prišli i je postalo velko zanimanje za nje.

— **Dr. Murgelj Julij** zdravnik je premeščen iz Krškega na Cankovo i že ordinira.

— **Tkalski tečaj** za vzorčna tkalska dela se začne 16. t. m. v „Našem domu“ v Čreosovcih. Pride učiteo iz Ljubljane, ki pokaže našim tkalcem, kak trbe delati bole fine tkanine. Ar je po drugih krajaj močno razširjeno vsakovrstno tkanje, želemo, naj se naši tkalci toga *brezplačnoga* tečaja v kem vekšem številu udeležijo.

— **Od Kūharove slavnosti** je poleg „Novin“ pisao edino ljubljanski „Slovenec“. Med drugim je 2. t. m. poročao, da je bio ves čas lepi red i so bili „varnostni organi (čuvarje reda) brez posla“.

— **Velika Polana.** V nedelo 14. avgusta odvečara bo javen nastop našega gasilnoga društva. Spored bo obsegao: 1. pozdravni govor, 2. proste vaje gasilcov ob sprevaianji godbe, 3. petje dijakov, 4. simbolične vaje dijakov, 5. vaje na drogi, 6. skupinske vaje. Vstopnina prosta. Prosto-volni prispevki se hvaležno sprejmejo. Pridite vsi na to prireditev!

— **Beltinci.** Cerkevna oblast je premestila č. g. kaplana Ferda Hermana k Sv. Juriji na mesto vlč. g. Berdena. — Dobili smo novoga zdravnika dr. S. Škerjanca.

— **Duge javite** pri županstvu, šteri ste toga ešče ne učinoli. Vsakši naj po pravici pove, kelko je dužen, da se potem lahko posluži ugodnosti novoga zakona o vračanju kmečkih dugov.

— **Konjsko premovanje** v Beltincih se vrši za sreza Murska Sobota i Dolnja Lendava na den 2. septembra t. l. ob 8. vori predpoldnevom. Na premovanje je prignati samo najbolše živali mrzlokrvnih pasem.

Za vsako prignano žival je doprinesti skočni listek v dokazilo, da izvira od državno-ga ali licenciranoga zasebnoga žrebca. Ocenjevanje i obdarivanje se vrši v štirih skupinaj i to: 1) Kobile z žrebeti od 4 leta dalje, za žrebeta je prnesti spuščalni list. 2) Mlade kobile in to triletne pripuščene ali nepripuščene in štiriletne pripuščene, za pripuščene je prnesti skočni listek. 3) Žrebičke eno in dvoletne. 4) Žrebčki enoletni in dvoletni le najbolše kakovosti. — Sreskega načelnika zastopa sreski podnačelnik: Dr. Bratina.

— **Kama nas pelajo tej časi?** Človek, ki si malo samo naj premisli, kama v tom teškom časi nas pelajo té vnoge veselice, plesi, pijančüvanja, nas more pri tom mišljenji groza obiditi, ar od kéc zhájajo penezi na to? Jeli, za domače potrebčine pa ednoga dinara nega. To je, za alkohol sto i jezero dinarov se ta zmeče po veselica, za domače potrebčine pa narod nema ni pare? Narod, zbüdi se iz groznoga sna i začni malo bole natenci prerazmiti tvoje vsakdenešnje teško življenje!

Pošta.

Lopert Peter, Koblje. Pisala je zadru-ga na sresko načelstvo v D. Lendavo i to oprosila, naj vam pomaga, da morete carineprosto spraviti svoje pridelke domo iz Madjarskoga. Javite se na sreskom načelstvu. — **Zima Martin, Ferme Dupre.** Dug na polleta 36 Din.

Dokležovje. Štefan kralovsko proščenje se ne bo vršilo 20. avgusta nego 21. avgusta v nedelo. Navadno letno senje se pa bo držalo avgusta 22. — Župniški urad Beltinci. 2

Izjava.

Podpisana obžalujem ter izjavljam, da je neresnično, kar sem govorila zoper g. Zver Karla, čevlj. mojstra v Beltincih, ter se mu obenem zahvaljujem, da je odstopil od sodnijskega postopanja proti meni.

ROUS ANA.

dil, ker me noge ne držijo dobro. A kratka romanja niso mnogo vredna.“

„Jaz grem k Majki Božji Bistrički“, je odvrnila Agata.

„K Majki Božji Bistrički!“ je vzkliknil hudič. „Saj res, Agata. Ko sem bil še majhen in sem še okoli hodil, sem se tudi jaz nekoč tja zaobljubil. A nikoli nisem izpolnil obljube.“

„Obljubo morate držati.“

„Seveda moram. Saj zato si me pa tako presenetila, ker si me spomnila na to ime, kamor sem vedno hotel, pa ni nikoli nanesla prilika. Kdaj pa ti greš?“

„Jaz grem itak peš,“ je dejala skromno Agata.

„A kaj peš!“ je dejal hudič. „Tja se popeljeva, a nazaj greva peš, če te je že tako volja.“

Agata se je samo nasmehnila. Kje bi si pa bila upala misliti, da dobi tak čednega i brhkega spremljevalca, ki bo šel z njo. In v srcu je tiho vstajala že misel na to, kako bodo vsi kmečki fantje gledali in prav tako moški, ko bo ona hodila okoli z gospodom. To bo še življenje. Dobro, da se je spomnila na to romanje. Kaj bi človek vedno doma sedel in grel peč. Na romanje je treba. Tam je vedno obilo ljudi in mnogo lahko doživiš. To bodo lepi dnevi s takim gospodom. Kmetje pa naj le gredo za njo. Treba jim je tako malo po-

migniti a tam bodo videli, da ima ona drugega in gospoda. Da, bogme, to ni kar tako.

* *

Tako se je Agata napravljala na romanje. Dolga je pot, zato je treba na vse misliti. Nekaj mesa je treba vreči v ceker, nekaj klobas, kruh je treba mehke speči. Saj ne prav zaradi gospoda, a morebiti bi se ga on ne branil in tako imaš vsaj nekaj vzeti v roke.

Med tem so pa sosedje zelo pazili, če Agata pojde na romanje. In ko so ženske zvedele, da se napravlja in so videli, da se tudi njih možje napravljajo, tedaj so nemudoma povprašale svoje možičke:

„A kam se ti napravljaš?“

„Poromal bi rad,“ je odvrnil ta in oni. „Že dolgo je, kar sem se zaobljubil. Saj veš, ko sem bil tako bolan; ko človek ozdravi, vedno ali pozabi ali pa ima drugega dela, pa ne more iti.“

„Nikamor ne pojdeš,“ je dejala ženica in začela mahati z rokami. „Saj vem kaj te vleče. Ta nemarniga tudi ide. Dogovoril si se z njo. Saj te poznam. K spovedi rajši pojdi, pa ti že župnik povedo, kar ti gre.“

Kakorkoli pa so ženice branile, vse ni nič pomagalo. Možje so polnili usnjene torbe z mesom in s kruhom. Celo česnek je kdo vtaknil v žep. Pot bo dolga. Tako skrivaj pa so gledali, kdaj pojde Agata in ali pojde peš ali pa se bo peljala. V tem

slučaju bo treba nekaj denarja.

Žene so spraševale spet svoje može: „Zakaj pa ne greš, saj že vsi idejo, samo ti si še doma.“

„Peljal se bom,“ je vsak odgovoril.

„Treba se ti je peljati,“ so jokale žene. „Samo zato, ker se bo ona peljala. A jaz pojdem h gospodu župniku, naj povedo s prižnice, kakšen nevaljanec si, naj ve vsa fara.“

Ko se je Agata dvignila, da pojde, se je dvignilo iz vasi tudi nekaj moških; nekateri prej, drugi pozneje, a vsi z istim namenom, da bi se kje sešli z njo. Agata je dobro vedela vse to in se je veselila v srcu, kako bo sparila vse te kmete. Zdaj ona ima gospoda, kaj ji bodo kmetje.

Sedli so v Lendavi na vlak vsi v isti vagon. Agata je šla naprej, za njo šest ali sedem kmetov. Notri so si poiskali mesta, da bi bili kak najbolj blizu Agate.

A tam poleg nje je sedel oni gospod, ki je zadnjič govorila z njim. Lepo je bil oblečen kakor kakšen fiškališ in cigarete je kädil, take, ki so lepo dišale, da je Agata omamljalo, a kmetje so kädili iz pip, ki so smrdele. Agata je bila srečna. Gospod se ji ni zlagal. Zdaj bodo videli vsi ti ljudje. Mislijo, da ona ne more z gospodom potovati.

A kaj se je potem tam zgodilo!

To boste čitali pa prihodnjič.

(Konec prihodnjič.)

NEDELA po risalaj trinajsta.

Vu onom vremeni, gda bi šo Jezuš v Jeruzalem, prek je šo po sredini Samarie i Galileje. I gda bi notri šo vu niki kašteo, prišlo je pred njega deset gobavi mož, ki so stáli ozdaleč i podignoli so glás svoj govoreči: Jezuš vučitel! smiluj se nad nami. Štere kak je vido, velo je: Idte, pokážte se duhovnikom. I včinjeno je, gda bi odhájali, očiščeni so. Eden pa med njimi, kak je vido; ka je očiščeni, povrno se je, z velikim glásom zvišavajoči Bogá i spadno je na obráz pred nogé njegove hválo dávajoči; i té je bio samaritánuš. Odgovoreči pa Jezuš pravo je: Ne li ji je deset očiščeni; i gde je ti devét? Ne se najšo, ki bi se povrno, ino bi dao diko Bogi, nego sam ete tühinec. I veli njemi: stani gori, ino idi; ár je vera tvoja tebé zdravoga včinila. (Luk. XVII.)

Pokora (Paolo Segneri).

Če pa je to istinsko, zakoj mamozadeve dūšnoga zveličanja za tak lahko, tak gotovo, da nemamo nikše skrbi ze to, kak če bi že vse to v roki meli? „Odked pride v nas ta zmeta, dragi bratje? pitam pun žalosti s sv. Bernardom: odked ta pogūbna mlačnost? Odked ta prokletstva vredna gotovost? Ah! Nikšemi drūgomi vzroki nemrem to pripisovati, kak jako globokoj nepremišlenosti, ki nas slepi i nas, kak pravi modri, ne pūsti, da bi si bar ednok poglednoli brezdna, ki so pred našimi očmi. „Temna je pot brezbožcov: ne vejo, gda spadnejo.“

Ka naj teda včinimo? Me pitate za to? Titajte za to gde kakšega drūgoga; ar jaz vam nemrem dati drūgoga tanača, kak sam si ga sam dao. Če se na mene zanesete vam pravim, tak hodite, da obrnete sveti hrbet. Če je ešče za vas čas, da lahko zapūstite Pentopolis kak Lot, teda ne mūdite se; ar celo nedužni nemre dugo varen živeti med grešniki.

Če pe nemate niti potrebne korajže, niti potrebne slobode, da bi to včinoli, zakaj se ne odločite od zdaj naprej vsakši teden prejeti tisto svestvo, ki je najležejši pripomoček za zveličanje. Zakaj se ne znebite svoje napihnjenosti, gizdosti? Zakaj ne krotite svoje mesene poželivosti? Če vi tūdi to ne delate, ka ščete, da vam odgovorim?

AGRARNE ZADEVE

Pravilnik za izvršavanje agrarnoga zakona: Člen 52. Če veleposestnik zaprosi, da sme obdržati močvirnata tla, dobi komisijo na lastne stroške, po štere mnenji minister dovoli, da veleposestnik napravi ribnjeke ali na drūgi način spremeni nerodovitne kraje v rodovitne.

Ste že stopili v Agrarno zadrugo? Če ešče ne, te pomislite, ka Vas lejko dojde kakša nesreča i što de Vam v denešnji stiski pomagao? Edino skūpnost vseh to lejko včini. Tūdi Vi ste dužni pomagati nesrečnim, zato se prigrasite v „Agrarno zadrugo“ v Črensovcih, kama plačate v 10 letaj 200 Din. Ta šuma de Vam falej pri našala vsakovrstno blago, ka je pa največ: v nesreči dobite gotovo podporo. Lūbezen do bližnjega Vas sili, ka zagotovite pomoč svojemi bližnjemi stem, da pristopite! V skūpnosti je moč! Ne odlašajte!

Vesele novine.

Nábrao † Števan Kūhar.

Naš naglejūvác, šteroga smo v Nedelico poslali, je žalostno obhodo i bi skoro, manterniško smrt gorvzeo. Prišeo je najmre na sredi vési i je tam začno spítavati nekše ženske, ka je kaj novoga. Té ženske so ga malo gládale, potom pa, ár so

misliše, da je s čarne šole diják, ki šče točo delati, zgrabijo za gréblice i véslice, za otike i motike pa ponjem. Sirmák je komaj vujšeo. — Tak ravnajo lūdjé pri nas z ednim povsem poštenim slugom; a židovskoga agenta, ki kepe nosi, pa sprimejo z največšim veseljom i njemi napunijo mošnje s penezi, štere so si s krvávi žili prislūžili i štere bi sami jako potrebūvali.

Srečnejši je bio naš pisác, šteroga smo v Gumilico poslali. Ti vrli gumiličanci so ga najmre pozvali na nekše gostūvanje, gde se je ž njimi vred mogeo veseliti. A opojili so ga pa tak, da se je izdak ne strezno. Zavolo toga pa tūdi ne vemo, ka nam je novoga prineso. Dozdaj smo samoto zvedeli žnjega z velkov težávov, da je na gostūvanji dobo vnogo ježove žūpe i to zobston; a kašo pa, kak právi je mogeo drago plačati.

Sodišničarke semenski mak z ovsenov slámov prážijo, ka je prej te bole roden.

Kūpilo pa odaja. Čoke, štere so ščista čarne dlake, najbolše plačūjejo iz...včarje. Pa naj je nišče ne pita, zakoj to delajo!

Čerezredne novice. Mūrčarje bōrajo Mūro. Bolše pa bi bilo, da bi záčali būrati tiste strūge, po šterih se ta smrdéča žganica pretáče.

Bodončarje dobijo „kulač-fabriko“.

Melinčki poslanik se je začno s plūžnimi kolci okoli po dolinskem voziti.

Bratonsko kukorico so nedavno, gda so lūdje z vesi odišli, štirje orožnicje strážili. Ne vemo pa, komi smo dužni zahválo za tak veliko skrb za nas.

Prekosnice.

Ka zna paver. Edna gospá se šče v lepom ogradi. Pisatelica je bila. Lepe misli so njoj šle v glavo, pa nej mela papira pri sebi, ka bi si je spisala. Proti njoj ide paver, pa ga pita gospa: „Prosim lepo, či mate falaček papira?“ Paver: „To je velka trava, vtrgnite, s si tem tūdi lahko.“

Bele hlače. Na sprotoletje zajtra koli osme vūre v gredaj na stolici gospod sedi. Pride blūzi inaš, pa tam čaka. „Na, ka me zijaš, zakaj neideš dale?“ „Na to čakam, ka bi gospod gori stanoli, ka bi rad vido, kak velki flek te meli na beli hlačaj, zato, ka sam ravno malo prvle pofarbao to stolico na zeleno.“

Nemeš Vince, Tešanovci:

Pet letni kolobar.

Čūdno se vidi ništernomi gospodari, da dobro obdela svoj falat zemlje za nikšo sorto gospodarske rastline i na njem sploj malo pripovle.

Pravi kak je to, ka je tū ne več zraslo. Vej sam pa dobro napravo pa denok sam nikaj ne pripovao.

Tomí so zroki različni. Edini največši zrok je ta, da poedini gospodari skoron vsakše drūgo leto majo isto rastlino na onom falati zemle, iz šteroga je tista rastlina že dobro posrkala (pocecala) i več nega za njo v zadostnoj meri hranilne snovi, s kem bi se dobro razvila.

Drūgi zrok je pa te, da se nepravilno pognoji i s tem rastlina ne dobi sebi primerno hrano za svoj razvoj.

Dober gospodar, šteri šče dobro meti, more si napraviti, či je mogoče pét letni kolobar to je: vsakše 5 leto na onom istom falati zemlje ono isto rastlino i pravilno pognojiti s tém, či je letina i dopūsti višnji Gospod, bo gotovo dober pridelek.

Pravilno gnojenje s primerno razdelitvijo se glasi sledeče: Na primer detelišče se pognoji v jeseni, razorje i spomladi či se krumpiš vsadi se more 3-krat razorati či pa kukorca je pa zadosta samo pognejeno jesensko oranje. Priporoča se najbolše kukorici jesensko gnojenje, oranje, bodisi v detelišče, repišče, ali hajdinišče. Potom či dopūstijo gospodarske razmere z umetnimi gnojili spomladi i to: V obliki nekoliko superfosfata, kali-soli i dušika se poseja i pobrana rano spomladi i potom za 2 tjedna se poseja. Nigdar se pa ne priporoča v detelišče sejati žito ali pšenico, či je mogoče se ogibati, ar slabo izplačajo.

Filoxera.

Veči naši goričancov pozna to bolezen i zna tūdi to, ka se je prenesla iz Amerike. Večkrat se pa čūje, či bi bar življenje toga škodlivca poznao.

Filoxera je eden največši škodlivcov trsja. Najšli so jo v Ameriki l. 1856. V Evropi se je pa najbolše razpasla v zadnji 60 letaj i je napadnola vse z žlahtnim trsom zasajene gorice. Pri filoxeri poznamo dve obliki. Edna je pod zemlov, drūga pa na trsovom listji. V začetki poletja večkrat opazimo na stebli trsa male brezperutne živalice duge do 3 mm, ka brezi oplojenja polagajo jajčeca, iz tej jajčec se zvalijo mlade živalice, štere dorastejo tekem treh tednov. Zavolo friškoga razvijanja pride na svet v ednom leti 8 rodov. Te male živalice se ob stebli selijo do kerenin i svoje rilčke porinejo v korenino, kde srkajo trsno mezgo. Na takšem mestu korenina zateče i nastane pūta i tak s časoma vničijo celi ustroj korenin i z njimi tūdi steblo.

Drūge oblike te živalce so pa s perotmi i se pojavi še le v sredini poletja. Živi na spodnjoj strani listov i tam kda ta živalca list piči, nastane nabreklina i v njo se naseli filoxera i polaga jajčeca. Ta nabreklina ma odprtino na zgornjoj strani lista i je zaraščena z drobnimi kosminami. Tūdi te način filoxere se jako razširi. Zgodí se, da eden list ma po što nabreklin. Navadno se pa pojavi do 10. Če se jako razširi, idejo na steblo i po jeseni tūdi na korenine.

Dozdaj ešče ne najdemo sredstev, s šterim bi te beteg popolnoma mogli zvráčiti i tak trs ohraniti.

PRODAM:

1. na Vaneči prelepo vinogradniško posestvo z hišo, cca 16 malih oralov, iz tega cca 5 oralov vinograda ostalo je vrt, sadovnjak, travnik;

2. v Nemčovcih prvovrstne travnike, cca 7 malih oralov;

3. v Murški Soboti njivo na Plesaj, njive in travnike v Mūzgaj in lepe hiše;

4. v Ljutomeru na Globukem v Presiki 3 prekrasnih vinogradniških posestev, skupno ali posebno po izbiri, cca 35 malih oralov z 3 hišami, iz tega cca 18 oralov prvovrstni vinogradi, v ostalem vrti, sadovnjaki, travniki in gozdovi,

pod predobrimi pogoji, z letošnjimi pridelki ali brez istih. Prevzame se lahko vse, tudi včasih, takej. Več se zve pri g. advokatu

Dr. ŠÖMEN LUDOVIKU
v MURSKI SOBOTI.